

Kerezsi Klára – Pap András László

Rendészet, tudomány, doktori iskola

Az alábbi írás célja, hogy áttekintse és bemutassa az Nemzeti Közzolgálati Egyetem Rendészettudományi Karán létrehozni kívánt Rendészettudományi Doktori Iskola szakmai és tudományos hátterét, filozófiáját és működésének alapelveit. Az anyag elsősorban a doktori iskola folyamatban lévő akkreditációjához készített és egyéb egyetemi, illetve kari háttéranyagok, illetve dokumentumok felhasználásával készült.¹

Alapvetés: tudomány, rendészet, rendészettudomány

A rendészettudomány a társadalomtudományok közé tartozó – a Magyar Tudományos Akadémia és a Magyar Akkreditációs Bizottság (MAB) által elismert – *önálló tudományág*, amely sajátos tematikai kapcsolatban áll az állam- és jogtudománnyal, valamint a szintén önálló tudományági minőséggel rendelkező közigazgatás-tudománnyal. Mindemellett kapcsolódik más tudományágakhoz is, ilyen például a vezetés- és szervezéstudomány, a szociológia, a pszichológia, a kriminológia,² a történettudomány, a közgazdaság-tudomány, a neveléstudomány, a statisztika vagy a műszaki tudományok (pl. anyagtudományok és technológiák, közlekedéstudomány, informatikai tudomány, vegyész- és villamosmérnöki tudomány stb.), továbbá a hadtudomány.³ A rendészettudomány – megfelelő a tudományossággal szemben támasztott általános kritériumoknak – sajátos vizsgálati tárggyal, eszközökkel, módszerrel, belső struktúrával, differenciált hazai és nemzetközi intézményrendszerrel rendelkezik.

A rendészettudomány belső tematikai szerkezete elsősorban a rendészet fő funkcióit és a rendészeti tevékenységfajtákat tükrözi. A diszciplína általános része a rendészeti funkciók és tevékenységfajták közös sajátosságaival foglalkozik. A fő funkciók közé a közösségi rendészet, a karhatalmi rendészet, az információszerző rendészet és a rendészeti mérlegelés sorolható. A rendészettudomány különös része az egyes rendészeti tevékenységfajták, illetve funkciók sajátosságaira koncentrál. Ez történhet az adott rendészeti tevékenység jogi, közigazgatási, szociológiai stb. kontextusának vizsgálata révén, de megvalósulhat szubsztantív területeken is. Ez utóbbi a rendészeti tevékenységek, funkciók belső, kifejezetten szakmai szempontú vizsgálatát (pl. a bűnügyi hírszerzés szakmai eszközeinek, megoldásainak, technikáinak feltérképezését, osztályozását vagy bizonyos intézkedéstaktikai megoldások tudományos számbavételét, értékelését) jelenti. Az utóbbi időben több értékes dolgozat született, amelyek mindegyike közigazgatási megközelítésben elemzi a rendészetet. Azonban éppen ezek a munkák hívták fel a figyelmet olyan speciális problémákra, amelyek a közigazgatási elmélet módszertanával nem oldhatók meg (közbiztonság, magánbiztonság, rendészeti jelenlét, a legitim erőszak szükségessége és arányossága, a rendészet

¹ Lásd: www.doktori.hu/index.php?menuid=191&di_ID=204

² David Garland rámutat a késői modernitás enigmatikus paradoxonjára, miszerint „a kontroll ismét hangsúlyossá lett a társadalmi élet minden területén – az egyetlen és döbbenetes kivétel a gazdaság, melynek deregulált területéről származik a mai világ legnagyobb kockázatainak többsége. A kontrollt teljesítő intézmények tanulmányozásának előzményeit a közgazdasági, pszichológiai és szociológiai tárgyú rendőrségi (igazságügyi) kutatásokban fedezi fel. Ezek nyomán alakult ki az a speciális szakterület, amelyet a szerző a »kontroll kriminológiájának« nevez, megkülönböztetve azt a hagyományos »okási kriminológiától«”. Garland (2001) 16–17.

³ Finszter (2014) 13–30.

társadalmiasításának és piacosításának határai, a rendészeti menedzsment, teljesítménymérés és minőségfejlesztés stb.).⁴

A rendészettudomány *tárgya* a rendészet, ebből következően *feladata* a rendészeti működés tudományos igényű vizsgálata, feldolgozása és fejlesztése. Ennek körében kimunkálja a rendészeti tevékenység fogalomtárát, elemzi és értékeli sajátosságait, belső és külső összefüggésrendszerét, vizsgálja fajtáit, szabályait, feltárja történetét, társadalmi, gazdasági, közigazgatási, jogi, erkölcsi, vezetési-parancsnoki, pszichológiai aspektusait. Minden rendőrségi tevékenység központjában a bűncselekmények hatékony felderítése és a jogellenes cselekmények törvényes és hatékony kezelése áll. Napjainkban a nyomozási-felderítési tevékenység egyre komplexebb társadalmi és jogi feltételrendszerben zajlik, amely megköveteli, hogy a rendészeti szervek szakmailag és emberileg felkészültek legyenek az ellátandó feladatokra. Ennek megfelelően a rendészettudományi kutatási portfólió összeállításánál mindenképpen érvényesíteni kell a szervezeti szempontokat, a bűnözés változására való reagálással kapcsolatos követelményeket, továbbá a rendészeti tevékenység európai dimenzióját.

A rendészettudomány a megismerési kritériumok kidolgozása során elméleti és empirikus vizsgálati módszereket alkalmaz. A rendészet fogalmi apparátusának kidolgozása,⁵ a fogalmi összefüggéseknek, a rendészet általános vonásainak a meghatározása erőteljes elméletalkotási felkészültséget feltételez, míg a rendészetszociológia művelése tételes, adatgyűjtő, az alkalmazott tudományok módszereivel jellemezhető rendészetkutatást kíván.⁶ A rendészettudomány vizsgálati eszközrendszere a tudományág interdiszciplináris jellegéhez igazodik, és magában foglalja a jogtudományi, a közigazgatás-tudományi, a vezetéstudományi, a szociológiai, a közgazdaság-tudományi, a pszichológiai, az informatikai, és a statisztikai eszközöket.

Lucia Zedner értékelése szerint „a magánbiztonság erősödése természetesen nem váltja fel az állami struktúrákat, de a büntető igazságszolgáltatás domináns szereplőből mindinkább a bűnözéskontroll egyik szereplőjévé válik csupán, sok másik mellett”.⁷ Az állam színváltozását, viszont Ferge Zsuzsa mutatja be, amikor a szegénypolitikával összefüggésben a jóléti állam büntető állammá válásának folyamatát követi.⁸

A rendészettudomány feladata a rendészet működésének, szervezetének és jogi szabályozásának elméleti igényű tanulmányozása annak érdekében, hogy hozzájáruljon a rendészeti tevékenységek kritikai elemzéséhez, a szervezet célszerű kialakításához, a rendészeti jog megalkotásához, továbbá a rendészet törvényes és hatékony működésének biztosításához. Ennek megfelelően történeti és társadalmi kontextusban tanulmányozza a rendészeti tevékenységet, ideértve a jogi, az államszervezeti, a közigazgatási, a társadalmi, a gazdasági, és a történeti aspektusok és beágyazottság vizsgálatát. Ennek során interdiszciplináris megközelítéssel feltárja a rendészeti szervezetek gyakorlati működését, és megvilágítja a rendészeti igazgatásnak azokat a területeit, amelyek eddig tudományos kontrollt nem kaphattak. „A rendészet sokáig idegenkedett attól, hogy tudományos vizsgálatok tárgya legyen. Ez elfogadható konkrét ügyek bizalmas kezelésében, de nem magyarázza, miért kellene elzárni a megismerés elől a szervezeti működés jellemzőit. Különösen sürgetőek azok a kutatások, amelyek azonosítják a rendőri mesterség belső törvényszerűségeit, minthogy ezen ismeretek által emelkedhet a rendőrködés a megbecsült és megtanulható hivatások rangjára. Az elmélet hiányát elsősorban a rendőrök maguk szenvedik

⁴ Uo. 20.

⁵ Katona (2010) 12–39.

⁶ Krémer et al. (2010) 269–306.

⁷ Zedner (2006) 268.

⁸ Ferge (2014) 117–136.

meg azzal, hogy nem áll rendelkezésükre olyan elsajátítható szaktudás, ami képes lenne felkészíteni őket választott életpályájukra” – írja az MTA Jogtudományi Bizottsága Rendészeti Albizottsága.⁹

A rendészettudomány további feladata, hogy kialakítsa a nemzetközi szintű kutatásokhoz nélkülözhetetlen fogalmi apparátusát, és megteremtse azokat a hazai és nemzetközi fórumokat, amelyek alkalmasak a tudományos teljesítmények mérésére.

Európai rendészettudomány

Az európai rendészettudomány egyik fő feladata, hogy minél teljesebben megalapozza a rendőri, illetve a rendészeti felsőoktatás egységesítését, közös tematikai és módszertani alapokra helyezését. A rendészettudomány számos nemzetközi publikációs fórummal rendelkezik, példaként említhetők a CEPOL kiadványai, illetve az International Police Executive Symposium (IPES) égisze alatt megjelenő *Police Practice and Research* című folyóirat, amelynek méltó társa a legrangosabb hazai tudományos folyóiratok között számon tartott *Belügyi Szemle*.

Nemzetközi horizonton a rendészettudomány magas szintű művelése jellemző mind az angolszász jogrendszerű országokban (police sciences), mind a kontinentális jogrendszerekben, elsősorban német nyelvterületen (Polizeiwissenschaft). A rendészettudomány alapítása összhangban van a rendészeti kutatók nemzetközi törekvéseivel, amelyek eredményeként, az Európai Unió egyik ügynökségeként, 2002-ben létrejött az európai kutatások konzultatív testülete, a CEPOL (European Police College).¹⁰ A CEPOL hálózatos szerv, amelynek tagjai a tagállamok és a társult államok rendőri képzési központjai, feladatai közé tartozik a rendőri vezetők képzése egységesítésének elősegítése, a képzési tematika egyes elemeinek, az ehhez kötődő tananyagoknak a kimunkálása, szakmai tanácskozások, konferenciák, szemináriumok, webináriumok szervezése, a résztvevők nyelvtudásának, szakmai kapcsolatrendszerének bővítése, a rendészettudományi kutatások eredményeinek egységes elektronikus adatbázisban való megjelenítése stb.

Európai hatókörű rendészettudományi műhelynek tekinthető a CEPOL-on kívül az Európai Rendőrtiszti Főiskolák Szövetsége (Association of European Police Colleges, AEPC), amely a rendőrképzés koordinációja, az ezzel összefüggő legjobb gyakorlatok terjesztése mellett célul tűzi ki a tagszervezetek közös rendészettudományi kutatásainak ösztönzését, támogatását. A Cooperation Network for Risk, Safety and Security Studies (CONRIS) az akkreditált biztonsági stúdiumokat oktató felsőoktatási intézmények – főként német, osztrák és holland tagszervezetekből álló – hálózata.

A rendészettudománnyal foglalkozó szakemberek 2008-ban hozták létre a Rendészeti Munkacsoportot az Európai Kriminológiai Társaság berkein belül.¹¹ Hasonlóan tudományos célú együttműködést szolgál a Surveillance Studies Network (SSN).¹² A nonprofit formában működő szervezet kutatásai a különféle felügyeleti formákkal foglalkoznak, illetve az új technológia szerepét vizsgálják a kontroll gyakorlásában. A szervezet terjeszti a témával kapcsolatos kutatási eredményeket, illetve közreadja azokat a *Surveillance & Society* című folyóiratban.

⁹ www.bm-tt.hu/rab/index.html

¹⁰ www.cepola.europa.eu/hu

¹¹ European Society of Criminology Working Group on Policing; www.esc-eurocrim.org/workgroups.shtml#Policing

¹² www.surveillance-studies.net

Tudományos szervezetek

A rendészettudomány hazai művelése is jelentős tudományos intézmények és szervezetek keretei között zajlik. A rendészettudományi kutatások egyik támogatója a Közzolgálati Személyzetfejlesztési Főigazgatóság (korábban: BM Oktatási, Képzési és Tudományos szervezési Főigazgatóság), a Belügyi Tudományos Tanács, illetve a belügyi szervezetek tudományos tanácsai. A társadalmi pillérhez olyan szervezetek tevékenysége kötődik, mint a Magyar Rendészettudományi Társaság, a Magyar Börtönügyi Társaság, a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság, a Magyar Polgári Védelmi Tudományos Egyesület és a Magyar Kriminológiai Társaság.

A hazai rendészeti kutatásokban nélkülözhetetlen az a tudományos háttér, amelyet a Magyar Tudományos Akadémia biztosít. Azon belül is elsősorban az MTA Gazdaság- és Jogtudományok Osztályán belül, 2008-ban megalakult Rendészettudományi Bizottság, 2011-től Albizottság érdemel kiemelés.

Rendészetelméletet csak a gyakorlattal szoros kapcsolatban, empirikus kutatásokra támaszkodva lehet művelni. A rendészeti témák kutatói számára jelentős segítséget nyújtottak az állam- és jogtudományi karok, valamint a korábbi Zrínyi Miklós Nemzetvédelmi Egyetem. A gyakorlattal szoros kapcsolatot tartó műhelyek hiánya azonban jelentősen akadályozta az elméletalkotáshoz nélkülözhetetlen empirikus megismerést csakúgy, mint a tudományos eredmények hasznosítását. Ezen feltételek kialakításához a rendészeti felsőoktatás nyújtja a legalkalmasabb kereteket. Az NKE Rendészettudományi Karán működik a Rendészetelméleti Kutatóműhely, és öt teljes állású professzor részvételével megkezdte működését a Rendészetelméleti és -történeti Tanszék.

Rendészeti felsőoktatás, rendészettudományos képzés

A Nemzeti Közzolgálati Egyetemet, a jogalkotó által megfogalmazott hitvallás szerint, az a felismerés hozta létre, hogy a közzolgálaton belül a rendvédelem, a polgári közigazgatás, a honvédelem és a nemzetbiztonsági szolgálatok személyi állományában a hivatástudat és a szakértelem erősítése összehangolt és tervezett utánpótlásképzést igényel. A feldolgozandó információtömeg növekedése, a munkahelyi gyakorlat és az eszközök gyors fejlődése, valamint a biztonság értelmezésének változásai olyan helyzetet teremtettek, amelyben az elsődleges képzés területén megszerzett ismeretek és készségek már nem tudják a sikeres munkavégzést a munkával töltött évek végéig biztosítani. Az ismeretek folyamatos frissítésére van szükség, azaz élethosszig tartó tanulásra. Az NKE Rendészettudományi Kar feladata tehát olyan magasan képzett szakemberek képzése és továbbképzése, akik az új társadalmi jelenségekre és veszélyhelyzetekre reagálni képes szemléletet és elemzőkészségeket is elsajátítanak. Ezek az igények olyan új készségek megszerzését indokolják, amelyekkel a közzolgálatban dolgozó szakemberek meg tudnak felelni a biztonsággal kapcsolatos új kihívásoknak.

Az elmúlt két évtizedben a bűnözéskezelés területén olyan új elvárásrendszer alakult ki, amely a korábbiaktól eltérő módon viszonyul a bűnözés és a jogsértés kérdésköréhez. Az új prioritások és új célrendszerek megfogalmazása különbözik a nyomozás, a büntetés és a büntető igazságszolgáltatás korábban megfogalmazott hagyományos céljaitól (megelőzés, biztonság, ártalomcsökkentés, veszteségmérséklés vagy a bűnözési félelem csökkentése). Ez a bizonyítékalapú szakpolitikát érvényesítő paradigmaváltás megváltoztatta a kutatás és a

rendészeti gyakorlat közötti kapcsolatot. Olyan professzionális szakmai környezet kialakítása vált szükségessé, amelyben a rendőrség a bizonyítékalapú szakpolitikát érvényesíti, a rendészeti szakembereket képző felsőoktatási intézmények pedig – szoros kutatási és együttműködési kapcsolatok kialakítása révén – a rendészeti gyakorlat formálásának aktív résztvevőivé válnak.

A fentiek értelmében a rendészettudományi képzésnek is kutatásalapú ismeretekre kell épülnie, és segítenie kell a tudásalapú rendészeti kultúra elterjesztését. Az elmúlt két évtizedben jelentősen megnövekedtek ugyanis a kutatással hitelesített ismeretek a rendészettudományok területén. Ez a helyzet meghatározó hatást gyakorolt a rendőrképzésre, mivel felismerték annak fontosságát, hogy csak az elméletileg is felkészített rendőrök tudnak megfelelni azoknak az elvárásoknak, amelyeket az általuk szolgálni kívánt társadalom megfogalmaz velük szemben. Napjainkban a rendészeti területen dolgozó szakembereknek már a posztmodern társadalommal kapcsolatos, transznacionális feltételek között alkalmazható rendészeti ismeretek alkalmazására van szükségük. Ez az ismeretrendszer a globális hálózati társadalom megjelenéséhez kapcsolódik, jellemzője a társadalmi fragmentálódás és a multikulturalizmus, egyik fontos filozófiai háttere a neoliberálisizmus. A rendészettudományi ismereteket is meghatározza az állami hatalomgyakorlás átalakulása és a lakossági csoportok jelentős részét jellemző szorongás és félelem. A kockázati társadalom okozta bizonytalan körülmények között a rendészeti szervezetek úgy kell újonnan kialakuló helyzeteket hatékonyan megoldaniuk, hogy a jogállami elveket is követniük kell.

Rendészettudományi kutatások

Az RTK-n folyó tudományos munka célja olyan – a rendészettudományi ismeretek bázisán alapuló és azok továbbfejlesztésére irányuló – kutató, alkotó, tudományszervező tevékenység feltételeinek megteremtése, amely a szakterületek elvi alapjaival, valamint gyakorlatával kapcsolatos új ismeretek megszerzésére, illetve azok színvonalas alkalmazására, gyakorlatának és oktatásának fejlesztésére törekszik.

Az NKE RTK tudományos küldetését¹³ öt fő célkitűzés határozza meg:

- a tudományos fejlődési irányokkal összhangban álló, és az összetett társadalmi kihívásokra tudományosan megalapozott válaszokat adni képes, a kitűzött céloknak megfelelő kutatások lefolytatása;
- a hagyományos diszciplínák értékeit új minőséggé formáló tudásalapú rendészet kialakítása;
- kapacitásbővítés megvalósítása a Rendészettudományi Karon és a rendészeti szerveknél;
- hatékony irányítással, koordinálással és vezetéssel biztosított kutatási tevékenység; valamint
- hosszú távú kutatások folytatása.

Az NKE RTK olyan sajátos területeken oktat és kutat, amely egyedülálló a hazai felsőoktatási palettán. Nem kétséges, hogy a rendészettudományok oktatási terepén a Rendészettudományi Kar monopolhelyzetben van, s ez fokozott felelősséget ró rá. Tudományos küldetésének megfelelően a fennálló monopolhelyzetet nem hegemón helyzetként, hanem a különféle tudományterületek együttműködési lehetőségeként, közös kutatási terepeként értelmezi. A kar

¹³ Az NKE RTK Kutatási-fejlesztési és Innovációs Stratégiája, elfogadta az RTK Kari Tanácsa 57/2014. sz. határozatával (2014. december 4.).

stratégiai célként¹⁴ fogalmazta meg az eredményes, magas színvonalú kutatási-fejlesztési tevékenység ösztönzését, egy olyan kutatóhely kialakítását, amely a tudományos kutatás szabadságának elismerésével támogatja a tudományos munkavégzés lehetőségét, érvényesíti az egyetemi oktatók és a tudományos kutatást végzők szabad témaválasztási jogát, és felelősségét.

Jelentős probléma ugyanakkor a rendészettudományi kutatások területén, hogy az elméleti szakemberek jó része nem rendelkezik elegendő tudással a rendészeti munka napi gyakorlatáról. Ezért sok esetben olyan területeken folynak kutatások, amelyek csak a kutatók érdeklődésére tartanak számot, de nincsenek szoros kapcsolatban a gyakorlat napi kihívásaival. A tudás- vagy ismeretalapú rendészeti kultúra kialakítása csak hosszabb folyamat eredménye lehet, mert a hazai rendészeti szerveknél sincs tradíciója az elméleti problémák kezelésének. A gyakorlati szakember nem tölti idejét az elméleti folyóiratok olvasásával, és bár a rendészettudomány területén erős szkepticizmus tapasztalható a társadalomtudományokkal szemben, a természettudományok elfogadottsága erős (pl. a fizikai vagy a biológiai kutatások eredményei).

A rendészettel foglalkozók körében erősen élő sztereotípiák, hogy a társadalomtudományi tudás képlékeny, nem kifejezetten adekvát és nem több józan ésszel kikövetkeztethető ismeretek összességénél. A rendőrségen belül nagyon komoly hagyománya van a „csinálásalapú” tanulásnak. Ezt erősíti, hogy a rendészeti oktatásban korlátozottak a tapasztalatszerzési lehetőségek a rendészeti szervekkel kapcsolatos kutatási eredmények megbeszélésére és a módszertani felkészítésre. Gondot jelent az elméleti szakemberek bevonásának nehézsége, mint például a pszichológus szakértő vagy más típusú speciális szakértelemmel rendelkező szakember igénybevétele a nyomozás során. Nehezíti a rendészettudományi kutatások elfogadtatását, hogy a rendőrség jellemző módon nem enged teljes hozzáférést a kutatóknak a rendőrségi adatokhoz és információkhoz. Ennek hiányában viszont a kutató nem fogja látni azokat a problémákat, amelyekkel a rendészeti szervek küzdenek, és nem a valós információk alapján fogják lefolytatni a kutatásokat.

A rendészeti szervek vezetéséhez is új menedzselési megoldásokra és vezetői stílusra van szükség, amely igényt két, egymástól független változó indukálja napjaink rendészeti munkájában. Egyrészt a rendőrök „új generációja” lépett színre, másrészt a technikai fejlesztések széles körű alkalmazása is megváltoztatta a rendvédelmi tevékenységet. Nem kétséges, hogy a technológia fejlődése hatással van a szervezeti magatartásra, a bűnözési trendekre, az egyéni bűnelkövetői viselkedésre, valamint az egyének életmódjára. A kommunikáció megváltozása magával hozza a technikai tudás szükségességét és az új közösségi médiaformák használatát. A bűnözéskontroll lehetőségeit is nagyban meghatározzák a technológiai fejlesztések: az internetes bűncselekmények, az identitáslopás, a virtuális világ hatása olyan bűncselekmények elkövetésére, mint a csalás vagy a zaklatás, a kihasználás vagy a gyermekpornográfia. Mindez mutatja a változások azon vonulatát, amelyre a bűnözéskontroll eszközeinek is reagálnia kell.

Nem kétséges tehát, hogy napjaink tudásalapú társadalmában a felsőoktatási intézményeknek „jövőstabilizáló” funkciót kell betölteniük:

- új tudást kell generálniuk, amellyel a globalizálódó kutatási rendszerek ösztönzik a tudományos, technológiai innovációs folyamatot;
- tudás- és technológiai transzfer segítségével terjeszteniük és alkalmazniuk kell a tudományos eredményeket és ismereteket; továbbá
- a megszerzett tudást a képzésben és a továbbképzésben kell hasznosítaniuk.

¹⁴ Uo.

A Rendészettudományi Karon jelenleg is számos kutatás, vizsgálat, illetve tényfeltáró munka folyik. Ezek egy része „klasszikus empirikus” ténykutatás, másik részük stratégiakészítéshez, jegyzetíráshoz vagy konferenciai felkészüléshez szükséges információgyűjtés. Nem kétséges, hogy a kar tudományos tevékenységének is az oktatási intézmény alapvető küldetését kell szolgálnia, tudásközpontként és fejlesztő műhelyként javítva a nemzeti közszolgálat minőségét, lehetővé téve a folyamatos megújítást. A kar egyértelmű érdeke, hogy a kutatások eredményei az oktatásban is hasznosuljanak. A képzési tevékenység fejlesztése mellett azonban folyamatosan szükség van a közszolgálati politikaalkotás gyakorlata szempontjából is releváns, empirikus jellegű, szervezeti, folyamat-, illetve technológiai innovációval foglalkozó kutatási projektekre, amelyek vizsgálati terepül szolgálnak az egyetem oktatási és kutatási szervezeti egységei számára, és eredményeiket a rendészeti szervek tevékenységében, valamint a képzésben is hasznosítani lehet.

A Rendészettudományi Kar – helyzeténél fogva említetten – egyedülálló szerepet tölt be a rendészettudományi kutatás és fejlesztés területén. Szakmai felelőssége a rendészetről való gondolkodás színvonalának biztosítása, továbbá az olyan feltáró jellegű vizsgálatok lefolytatása, amelyek tudományos bázisát adják a rendészettudományi oktatás és a rendészeti szervek jogállam iránt elkötelezett működésének. A rendészeti tevékenység tudományos alapját – a műszaki tudományoktól a természettudományi, a magatartás-tudományi és a pszichofiziológiai, kognitív pszichológiai, andragógiai összetevőkön át a társadalmi és jogi vonatkozásokig – sokféle területen zajló kutatások biztosítják, amelyeknek az egyetemen különös színezetet ad, hogy a közigazgatási, a hadtudományi és a nemzetközi képzéssel is igen szoros együttműködésben zajlanak.

Az önálló rendészeti tudományág társadalomtudományként a bűnügyi tudományokkal és a közigazgatás tanával egyaránt szoros kapcsolatban áll, de a szociológiával, az etikával, a politológiával és a pszichológiával, valamint a szervezéstudománnyal közös kapcsolódási pontok is kialakíthatók.¹⁵

A multidiszciplináris rendészettudomány mára transzdiszciplináris (integrációs) tudománnyá vált, amely lehetővé teszi egy problémahelyzet rendészettudományi modellezését. A rendészettudomány mint integrációs tudomány a rendőri tevékenységet összességében, az egyes tudományos megoldási javaslatok komplexitásában vizsgálja.¹⁶ A hazai rendészet fejlesztéséhez olyan területek alaposabb feltárása és megismerése szükséges, mint például a rendészet tudományelméleti elhelyezése (önálló rendészettudomány kontra védelemtudomány vita); a rendészet elméletének tudományelméleti alapjai (önálló tudomány, integrációs tudomány), valamint a rendészet elmélete és a rendészet gyakorlata közötti vita. Kétségtelen, hogy a kutatási eredmények legfontosabb próbája a gyakorlat, de az elemző feltárás ennek ellenére sem mondhat le kritikai természetéről. A rendészettudomány területén folyó kutatásoknak szoros kapcsolatot kell tartaniuk a gyakorlattal.¹⁷ Az is feladata ugyanakkor a rendészettudománynak, hogy feltérképezze és feltárja azon, további elemzésre váró kutatási alapkérdéseket és területeket, amelyek megfelelő kontextusba helyezik a korábban végzett kutatásokat.

Ahogy a kar kutatási-fejlesztési és innovációs stratégiája is rámutat, a sikeres rendészet a tudományos innováción nyugszik. Az elkövetkezendő években a rendészet további komplex kihívásokkal fog szembenézni, részben a bűnözés alakulása (például az erősödő terrorfenyegetés és az esetenként új technológiákra épülő bűnözési formák megjelenése miatt)

¹⁵ Szabó (2004) 21–26.

¹⁶ Lange (2002) 52., idézi: Szabó (2011)

¹⁷ Finszter (2001) 16–31.

és a költséghatékonysági elvárások miatt, részben a rendészeti szerveket érintő bizalomerősítő lépések szükségessége következtében. A rendészettudomány elméletének fejlődése, vizsgálati területének kijegecesedése ugyanakkor csak a tudományterület alapkérdéseire választ kereső és a tudományos eredmények gyakorlati alkalmazását megteremtő alkalmazott kutatások folytatásával valósítható meg.

A teljesség igénye nélkül vegyünk sorra néhány kiemelt fontosságú kérdést! Alap kutatások révén kell vizsgálni a rendészet fogalomtárát, a dogmatikai alapok kidolgozását, illetve a magánbiztonság helyének meghatározását a közbiztonság rendszerében. Elengedhetetlen továbbá a rendészeti vezetés- és szervezéstudomány elméleti kérdéseinek elemzése, a rendészet történetének vizsgálata, valamint informatikai és statisztikai elemzési módszerei és kihívásai áttekintése.

A rendészet rendfenntartási funkciójának, kiemelten a hatósági erőszak demokratikus kontrolljának kutatása is alapvető, ahogyan a közigazgatás és a rendészet analitikus (a rendészet sajátos irányítási felügyeleti jogosítványai, a rendészeti hatósági intézkedések, illetve a rendőri intézkedéssel szemben támasztott követelmények és a közigazgatás törvényessége közötti kapcsolat vizsgálatára is kiterjedő) összehasonlítása is. Ugyancsak alap kutatást igényel a menekültügy, az idegenrendészet és a katonai rendészet (különösen a kríziszónákban ellátott humanitárius polgári rendfenntartás) alkotmányos kihívásainak elemzése. Kiemelt kutatási területet kell képeznie a közigazgatási büntetőjog általános vizsgálatának is, éppúgy, mint a rendészeti szervek kompetenciahatárainak meghatározásának és a rendészeti munka nemzetközi dimenzióinak (nemzetközi együttműködés és koordináció). A veszélykezelés vizsgálatának kiemelt kutatási irányává tehát a prediktív rendészetet kell kijelölni: a civil szféra rendészeti bevonásának vizsgálata mellett az „urban security”-t, a nagyvárosi közösségek sajátos rendészeti kihívásait; a tömegrendezvények biztosításától a hajléktalanság kezelésén át a drogprevenció és az ifjúságvédelem feladatáig, amely a rendészeti tevékenység orvosi, biológiai és pszichológiai aspektusainak vizsgálatát is felöleli. A bűnözéskontroll eszközeinek, intézményeinek tanulmányozásában emellett fontos szerepet kell betöltenie a drog- és alkoholfogyasztás mintázataira vonatkozó kutatásoknak, ahogyan a családon belüli erőszak és a gyermekáldozatok témakörét érintő vizsgálatoknak és a műszaki/technológiai kihívások elemzésének is.

A 21. század rendészettudományi kutatásainak egyik legnagyobb intenzitással művelt területe ugyanis a rendészet és a digitális, valamint az infokommunikációs korszak összefüggéseinek vizsgálata (a megfigyelés társadalmának rendészeti aspektusai, kiemelten a kiberbűnözés, azon belül a fiatakorúakat érintő „cyber bullying”, a „big data” rendészeti felhasználhatóságának témaköre, valamint az adatvédelem és a digitális biztonság kérdései stb.). Ugyancsak fontos terület a rendészeti szerveket érintő bizalom kutatása, a rendészet és a média viszonyának vizsgálata (beleértve a közösségi média hatását a rendészeti munkára), a büntetés-végrehajtás közpolitikai kérdései, a rendészet és a rendészeti igazgatás közgazdaságtudományi elemzése, a rendészet és a társadalmi nemek tudományának („gender studies”) összefüggései, továbbá a kisebbségek és a rendészet kapcsolatának elemzése.

Rendészettudományi doktori képzés

Az NKE Rendészettudományi Karán folyó tudományos munka célja olyan – a rendészettudományi ismeretek bázisán és azok továbbfejlesztésére irányuló – megismerő, kutató és tudományszervező tevékenység, amely a szakterületek elvi alapjaival, valamint gyakorlatával kapcsolatos új ismeretek megszerzésére és oktatásának fejlesztésére irányul. A Rendészettudományi Doktori Iskola (RDI) alapításával összefüggésben előkészített dokumentumokat az NKE RTK Kari Tanácsa 2014. december 4-én megtartott ülésén egyhangúlag fogadta el.

A Rendészettudományi Doktori Iskola megteremti a rendészettudomány területén kiadható doktori (PhD) oklevelek szervezeti kereteit. Ez nem azt jelenti, hogy eddig nem folyt doktori kutatás a rendészettudomány területén, hiszen az NKE, illetve jogelőd intézményeinek doktori iskolái csak 2012 óta 60 ilyen tárgyú PhD-oklevelet adtak ki. A Hadtudományi Doktori Iskolában és a Katonai Műszaki Doktori Iskolában egyaránt folyamatos volt a rendészettudományi kutatások meghirdetése, doktori oklevelek kiadása. De ugyanígy vannak már rendészettudományi kérdéseket kutató rendészeti szakemberek a Közigazgatás-tudományi Doktori Iskolában is. Ezekben a doktori iskolákban a kutatások felölelik a rendőrség, a határőrség, a katasztrófavédelem, a NAV és a büntetés-végrehajtás sokféle aspektusát, köszönhetően azoknak az RTK-s oktatóknak, akik e rendészettudományi témákat a társkarok doktori iskoláiban meghirdették. A Rendészettudományi Doktori Iskola megalapítása tehát egy meglévő tudományos igényre felelő válasz, és olyan szakmai hiátust pótol, amely elengedhetetlen a tudományág önálló fejlődéséhez.

A Rendészettudományi Doktori Iskola további hallgatói bázisát jelenti a rendvédelmi szerveknél és a polgári titkosszolgálatoknál dolgozó felsőfokú végzettséggel rendelkező tisztek számottevő csoportja, akik végzettségüket nem a rendészeti felsőoktatásban szerezték, hanem civil főiskolákon, egyetemeken. Ezen tisztek aránya a rendőrség tiszti karában mintegy 30 százalék, az összes rendvédelmi szerv tekintetében pedig 10 000 főre tehető. Ők a többéves, évtizedes rendészeti tapasztalatok birtokában várhatóan inkább választják a Rendészettudományi Doktori Iskolát, mint a mesterképzési szakjuknak megfelelő doktori iskolák valamelyikét.

A doktori képzés alapja

Összhangban a Nemzeti Közszolgálati Egyetem létesítéséről szóló 2011. évi XXXVI. törvényben is megfogalmazott átjárhatósági alapelvvel, amely a közszolgálaton belül a rendvédelem, a polgári közigazgatás, a honvédelem és a nemzetbiztonsági szolgálatok személyi állományában a szakértelem összehangolt képzését teszi indokolttá, a létrehozandó Rendészettudományi Doktori Iskola épít a társkarok mesterképzéseire is. A nemzeti felsőoktatásról szóló 2011. évi CCIV. törvény 40. § (6) és (7) bekezdése értelmében felvételt nyerhet minden olyan – akár más intézményben diplomázó – jelölt, akit tudományos előélete és a rendészettudományok területéhez tartozó kutatási témája erre feljogosít. Ez, tekintettel a rendészettudomány inter- és transzdiszciplináris jellegére, a társadalomtudományokon belül több tudományágot jelenthet: például az állam- és jogtudományokat, a szociológiai tudományokat, a hadtudományt, a politikatudományokat vagy a rendészettudományokat. Takarhat azonban más tudományterületeket is, például a természettudományokat, a műszaki tudományokat, az orvostudományt vagy a történettudományi kutatások esetében akár a bölcsészettudományokat is.

A doktori képzés részben a Rendészettudományi Karon folyó rendészeti vezető mesterszakra épül. Ez a mesterszak magában foglalja a rendészettudományi doktori képzés alapjául szolgáló biztonságpolitikai, rendészeti igazgatási, nemzetközi rendészeti együttműködési, rendészeti technikai, nemzetközi összehasonlító rendészeti és kriminalisztikai, integrált társadalomtudományi, szervezéseméleti, pszichológiai, statisztikai, tudományos kutatómódszertani, valamint a kifejezetten rendészettudományi képzést is. A mesterképzés keretében átadott tudományelméleti alapok megerősítésére a rendészeti vezető MA-szakon belül rendészetelméleti specializáció indult.

Az említett átjárhatósági alapelv jegyében a Rendészettudományi Doktori Iskola épít a társkarok mesterképzéseire is. Külön kiemelés érdemel a Nemzetközi Intézet által

működtetett nemzetközi közszolgálati kapcsolatok mesterképzési szak, amely egyesíti a közigazgatási, rendészeti és katonai képzési területek nemzetközi vonatkozásait. Ezt a mesterképzést egy elkülönült rendészeti tanulmányok szakirány is megerősíti. Itt a hallgatók a nemzetközi rendészeti együttműködés nemzetközi dimenzióit, a rendészeti rendszereket és az integrált határigazgatást, valamint az EU-s kisebbségi és migrációs politikák ismeretköreit sajátítják el.

Ugyancsak a doktori képzés alapjául szolgál a nemzetbiztonsági mesterképzési szak, amelynek tantervét 2013-ban újította meg az egyetem, és katonai, valamint polgári nemzetbiztonsági specializációkat indított. Ugyancsak itt említendő a védelmi igazgatási mesterszak, amelyet az új katasztrófavédelem mesterszak fog felváltani. Szintén a doktori képzés alapja lehet a *Policing in Europe* (európai rendészet) uniós mesterképzési szak. A szak indítása az európai belbiztonság megőrzését célzó szorosabb együttműködés fejlesztésének része, és célja a tudományos alapokon nyugvó kompetenciák biztosítása az európai közösségen belül. Ezek a jártasságok képessé teszik a hallgatókat a vezetés során jelentkező általános kihívások kezelésére, továbbá a rendőri együttműködésre a globalizált világban, illetve a változó európai társadalmi környezetben.

A Rendészettudományi Doktori Iskola alapjait erősíti az a nemzetközi rendészeti beágyazódás, amellyel az egyetem a CEPOL keretpartnerévé vált. Az erről szóló partnerségi keretmegállapodást 2014. június 30-án került aláírásra. Az együttműködés első eredményeként a CEPOL gesztorálásában a 2015–2016-os tanév első félévében elindul a már említett *Policing in Europe* angol nyelvű uniós mesterképzési szak a Rendészettudományi Karon. Az oktatási programot végrehajtó konzorciumban nyolc európai ország működik együtt. Mivel a képzési konzorcium vezetője Spanyolország, ezért a programot az uniós szabályoknak megfelelően ott akkreditálták. Az RTK egy teljes modul lebonyolításáért felelős: 2015 októberében megkezdik a módszertani modul oktatását, de igény szerint a kar más országok által vállalt modulokhoz is delegál szakértő oktatókat. A rendészettudományi doktori képzés iránti igényt tovább erősíti, hogy az egyetem akkreditálni kívánja a kriminalisztika mesterszakot.

A doktori képzés szerkezete

Az RDI képzési szerkezetének kialakítása során azt tartottuk szem előtt, hogy a tervezett kutatási területek, a meghirdetett tantárgyak és témák – az interdiszciplináris jellegnek megfelelően – a rendészettudományok valamennyi területét diszciplináris mértékben lefedjék. Ennek megfelelően az RDI-ben a következő kutatási területek kialakítását tervezzük:

- általános rendészetelmélet, rendészetörténet, nemzetbiztonság és rendészet;
- szakrendészetek, a rendészet európai uniós és nemzetközi vonatkozásai;
- a rendészet jogi, kriminológiai, kriminalisztikai és társadalomtudományi aspektusai.

A doktori képzést az alábbi irányvonalak mentén terveztük meg: a doktori iskolában teljes idejű (nappali ösztöndíjas vagy önköltséges), részidejű (levelező önköltséges), egyéni képzés (önköltséges), valamint egyéni felkészülési képzést tervezünk indítani. A képzés nyelve: magyar, angol, francia, német és orosz. A szervezett képzésben az abszolutórium megszerzéséhez a hatodik félév végéig legalább 180 kredit teljesítése kötelező az alábbiak szerint:

- tanulmányi kötelezettség: legalább 45 kredit;
- tudományos kutatómunka: legalább 120 kredit;
- tanóratartás (oktatás): legfeljebb 15 kredit.

A képzés hat félévében félévenként átlagosan 30 (legalább 21) kredit megszerzése kötelező, és a képzés ezen követelményei a nappali (ösztöndíjas) és a levelező tagozatos hallgatók részére azonosak, az egyéni képzésben részt vevők saját tervük szerint szabadon teljesítik a 180 kreditet. Minden szervezett képzésben tanuló hallgatónak fel kell vennie a két, illetve három kreditpontos kötelezően választható tantárgyak közül összesen legalább hat olyat, amely a kutatási témájához illeszkedik. A kötelezően választható tantárgyak felvétele során előírás, hogy a hallgatók minden egyes kutatási terület tantárgyi kínálatából legalább kettőt válasszanak. Összesen négy félév alatt minden szervezett képzésben részt vevő tanulónak fel kell vennie legalább hét szabadon választható tantárgyat, tantárgyanként egy, illetve két kreditpont értékben. Az adott kurzusokat a hallgatók – látókörbővítő céllal – bármely kutatási terület tantárgyi kínálatából felvehetik. Legfeljebb két félévben az RDI szabadon választható tantárgyai helyett felvehetők a Nemzeti Közszolgálati Egyetem Rendészettudományi Karán, a mesterképzésben oktatott tantárgyak is.

A tudományos munka elvárásrendszere és nyilvánossága

A tudományos kutatómunka teljesítése érdekében a hallgatóknak minden félévben fel kell venniük az adott félévhez tartozó *kutatási szemeszter* és/vagy *tudományos kutatás* című tantárgya(ka)t. A tudományos kutatói tevékenységgel minden szemeszterben legalább 12 kreditpontot kell szerezni úgy, hogy a képzés végén a hallgató legalább 120 kreditponttal rendelkezzen. A kutatási szemeszterben a hallgató a saját kutatási témájából egyíves elméleti (1. szemeszter) és egyíves módszertani tanulmány (2. szemeszter) elkészítésével szerzi meg a krediteket. A két dolgozat beadása egyben kritériumkövetelmény a tanulmányok további folytatásához. Kutatási kreditpontok a témavezető jóváhagyásával, egyéb kutatási tevékenységek elvégzésével, illetve a tantervben szereplő szakmai (kutatói) készségfejlesztési tárgyak teljesítéséért is nyerhetők (pl. tudományos fokozattal rendelkező kutatásvezető empirikus kutatásában való részvétel; empirikus adatfelvétel, elemzés és értékelés; kutatási koncepció kidolgozása, eredmények értékelése; tudományszervezési feladatok önálló elvégzése; konferencia szervezésében való közreműködés; segédkezés tankönyv és tananyag szerkesztésében; folyóiratok szerkesztésében való közreműködés).

Követelmény, hogy a hallgató a képzés időszakában publikáljon legalább négy, saját kutatási eredményeit bemutató cikket, továbbá legalább egy idegen nyelvű szakmai tanulmányt valamely lektorált folyóiratban. Ezek hiányában részére az abszolutórium nem adható ki. További előírás, hogy a hallgató – lehetőleg a 3. és a 4. félév során – összesen két recenzíós (értékelő) dolgozatot is készítsen. A tanóratartás választható – és nem kötelező – creditszerzési lehetőség. Tanóra csak az illetékes tanszékvezető előzetes engedélyével, a hallgató kutatási témájából – vagy ahhoz közel álló tématerületről – tartható.

Az első szemeszterben – témavezetőjének iránymutatásával – minden doktori hallgató köteles kidolgozni doktori témája részletes kutatási tervét, illetve személyes (kutatói) fejlesztési programját. A tanulmányi és kutatási programot a félévenként meghatározandó *tanulmányi és kutatási terv*ben kell pontosítani. A tervek elkészítését a témavezető segíti, és az illetékes kutatási terület vezetője hagyja jóvá. Szakítva azzal a gyakorlattal, hogy a doktorjelölt a teljes doktori értekezés elkészítését követően, a kutatóhelyi vitán kap először és utoljára írásáról érdemi szakmai visszajelzést (és a legtöbb tudományterületen ekkor már udvariatlanságnak számít az érdemi kritika), az RDI konstrukciójában a tudományos közvélemény külső kontrollja a doktori képzés időközi eredményeinek értékelésében is érvényesül.

Az első, illetve a második szemeszter végén kerül sor a doktori értekezés témaelméleti, illetve módszertani koncepciójának megvitatására, amely nyilvánosan, a doktori hallgatók részvételével, továbbá egy értékelőbizottság közreműködésével zajlik. E testületnek a témavezető (konzulens) és a kari oktató mellett egy, az egyetemen kívüli, külső tagja is van.

Ettől csak kivételes esetben, a doktori iskola vezetőjének írásbeli engedélyével lehet eltérni. Az időközi vitáról is jegyzőkönyv készül. Ugyanilyen formában zajlik a dolgozat két fejezetének (150 ezer karakter) megvitatása a 4. szemeszter végén.

A doktori hallgatók minden félév végén írásos tájékoztatót adnak le a félévben végzett tevékenységükről, s egy ahhoz csatolt külön jelentésben a témavezető is értékeli hallgatója féléves aktivitását. A képzés befejeztével a hallgató és témavezetője egyaránt összefoglaló jelentést készít a hároméves tevékenységről és a megszerzett kreditekről. Az RDI vezetése ez alapján állítja ki az érintett részére az abszolutóriumot. Olyan személy esetében, aki doktori képzésben való részvétel nélkül nyújtja be a dolgozatát, a kutatóhelyi vitán túl habituszvizsgálat előzi meg az eljárásra bocsátást.

Különös gondot fordítunk a doktori szigorlat előkészítésére és lebonyolítására. Az RDIT (a Rendészettudományi Doktori Iskola Tanácsa) gondoskodik arról, hogy a szigorlat átfogja a választott tárgykör legfontosabb és aktuális kérdéseit, a szigorlati bizottság elnöke pedig arról, hogy a jelölt kellő időben megkapja a felkészüléshez szükséges irodalomjegyzéket. A doktori szigorlat két tantárgya szigorúan az értekezés témájához illeszkedik, a harmadik pedig a *rendészettudományok* tudományág egyik jellegzetes tantárgya.

A bíráló- és szigorlati bizottság kijelölésekor említett prioritás, hogy a társkarok és az egyetemen kívüli tudományos intézetek képviselői döntő befolyást gyakorolhassanak a doktorjelölt teljesítményének megítélésére. Ennek érdekében az egyik opponenst mindig a külső szakértők közül választjuk. A nyilvános vita meghirdetésével egyidejűleg az értekezés és a téziszfüzet elektronikusan hozzáférhetővé válik. A szakmai és tudományos közvélemény széles körű tájékoztatása érdekében a munkahelyi és a nyilvános viták időpontját a doktori iskola honlapján meghirdetjük, a szakmai szempontból illetékes tanszékek, kutatóműhelyek munkatársait pedig külön meghívjuk a vitákra.

Kompetenciafejlesztés

Az RDI-ben a doktori képzés része a hallgatók kutatói és oktatói képességeinek fejlesztése. Idetartoznak a vezetési ismeretek, a gyakorlatszerzés a kutatás- és projektmenedzsment terén, valamint a csoportviszonyok kezelésének képessége. A félévenként elvégzendő feladatokat a már említett, témavezető segítségével kidolgozott személyes fejlesztési terv konkretizálja. Az oktatási és kutatási szakmai készségfejlesztés területén a hallgatónak szemeszterenként legalább három – a képzés végéig minimum 25 – kreditpontot kell szereznie. Ez történhet oktatás- és kutatásszervezésben – így tudományos diákköri munkában – vagy konferencia megszervezésében történő közreműködés formájában is.

Pályázati és támogatási lehetőségek

Az RDI tudatosan épít a Nemzeti Közszolgálati Egyetemnek a magyar felsőoktatásban betöltött (és a finanszírozásban is megjelenő) kiemelt, privilegizált szerepére. Lehetővé kívánja tenni, hogy a rendészettudományi doktori hallgatók közül az állami ösztöndíjas hallgatók legalább egy szemeszterben külföldi részképzésen vegyenek részt. A doktori képzés során az EDT (az NKE Doktori Tanácsa) engedélyezi a külföldi egyetemen folytatandó részképzést, és az RDIT ismeri el – kreditbeszámítással – az ott teljesített tanulmányokat és kutatómunkát.

Az NKE, így az RTK, illetve az EDT és az RDI támogatja, hogy a doktori hallgatók aktív módon vegyenek részt különböző, számukra szervezett konferenciákon. Mindazon hallgatók, akiknek a kutatása már előrehaladott állapotban van, az egyetemen megrendezett, éves doktori hallgatói fórumon ismertetik témáikat, kutatási eredményeiket egy bizottság, a társaik,

valamint a fórum egyéb résztvevői előtt. A nappali tagozatos szervezett képzésben részt vevő doktori hallgatóknak a képzés során legalább egyszer szerepelniük kell e fórumon.

Az egyetem emellett lehetőséget teremt arra is, hogy előadásaik írásos változatát egyetemi folyóiratokban és periodikákban publikálják, és ami legalább ilyen fontos: a kar pályázati úton támogatást nyújt doktoranduszoknak szakkönyvbeszerezéshez; külföldi tanulmányút vagy konferenciaszereplés anyagának kiadásához, illetve ahhoz, hogy a hallgató a képzés során eljusson olyan külföldi egyetemre/intézetbe, ahol a doktori témájához kapcsolódó kutatások folynak. A doktori képzésben résztvevő hallgatókkal szemben megfogalmazott elvárások egyike az is, hogy szakmai tudományos konferenciákon vegyenek részt, előadásokat tartsanak, és ehhez pályázat útján anyagi támogatás is nyerhető a kari, illetve egyetemi kutatási alaptól. Az egyéni kutatómunka lehetőségeinek körét szélesíti az NKE hazai és határon túli felsőoktatási intézményekkel és kutatóintézetekkel kialakított együttműködési programja, amely kiváló alkalmat biztosít a hallgatók számára sokrétű elméleti és gyakorlati tudás megszerzésére. A PhD-képzésben részt vevők az abszolutóriumhoz szükséges kreditpontot kiváló vizsgateljesítmények esetén sem szerezhetik meg anélkül, hogy ne publikálnák rendszeresen részeredményeiket, illetve ne vennének részt (előadásokkal is) szakmai rendezvényeken, konferenciákon.

A doktori képzés minőségbiztosítása

Érdeemes külön kitérni a doktori iskola minőségbiztosítási elveire. Az RDI olyan minőségbiztosítási rendszert működtet, amely folyamatosan figyelemmel kíséri a doktori képzésre vonatkozó szabályok és elvárások alakulását, és folyamatos tájékoztatást nyújt saját működéséről. Gondoskodik a működésére vonatkozó vélemények és értékelések visszacsatolásáról, valamint a doktori iskola tagjait és hallgatóit is bevonja a minőségbiztosításba, amely során belső auditot készít, felhasználja a SWOT-elemzés tapasztalatait, továbbá időszakonkénti önértékelést végez. Az RDI mind a témavezetők és oktatók, mind a doktori hallgatók tevékenységével kapcsolatosan biztosítja a meghatározott minőségmutatók érvényesülését.

Például a doktori témák kiírásáról az RDIT javaslata alapján az NKE Doktori Tanácsa dönt, és csak olyan témákat hirdet meg, amelyeknek a képzés teljes idején biztosítottak a kimeneti feltételei, valamint a kutatás szellemi és infrastrukturális háttere. A rendészeti szervek doktori kutatási témákhoz nyújtott támogatásának biztosítása érdekében a doktori témák összeállítása előtt az RDIT egyeztet az érintett minisztériumok, a rendvédelmi szervek (rendőrség, büntetés-végrehajtási szervezet, katasztrófavédelem, polgári nemzetbiztonsági szolgálatok), a Nemzeti Adó- és Vámhivatal, a Bevándorlási és Állampolgársági Hivatal, a magánbiztonsági szféra (különösen a Személy-, Vagyonvédelmi és Magánnyomozói Szakmai Kamara) szervezeteivel a meghirdetendő alkalmazott kutatási témákról. Az RDIT évente értékeli a kiírt témákat, és a felvételi tapasztalatok alapján, továbbá a Doktorandusz Önkormányzat képviselőinek javaslatait figyelembe véve javaslatot tehet a tanszékvezetőknek, illetőleg a témakiíróknak a témák módosítására, új témák meghirdetésére.

A minősített oktatónak a PhD tudományos fokozat megszerzését követő két év elteltével nyílik lehetősége kurzust, öt év elteltével pedig doktori témát hirdetni, illetve önálló témavezetői tevékenységet vállalni. Az oktatók és a témavezetők kiválasztása, illetve megerősítése, valamint a témák meghirdetése évenként az EDT határozatával történik. Témavezető csak aktív, releváns kutatói tevékenységet folytató oktató lehet. A tudományos tevékenységet a Magyar Tudományos Művek Tárában nyilvántartott és folyamatosan frissített adatokkal kell igazolni. Az RDIT javaslatot tesz a témakiírói/témavezetői megbízatás visszavonására attól az oktatótól, aki a jogszabályokban és az egyetemi doktori szabályzatokban foglalt kötelezettségeinek – önhibájából – nem tesz eleget.

A RDI törzstagjaival kapcsolatos alapvető elvárás, hogy minden törzstag vezessen programot és hirdessen témát. Minden doktori hallgatóhoz egy témavezető tartozik, aki teljes felelősséggel irányítja és segíti a témán dolgozó hallgató tanulmányait, kutatási munkáját, illetve a fokozatszerzésre való felkészülését. Kettős témavezetés csak nemzetközi együttműködés keretében végzett képzés vagy interdiszciplináris kutatási téma esetén lehetséges. Egy témavezetőhöz csak különlegesen indokolt esetben tarthat háromnál több doktori hallgató. Az RDIT figyelemmel kíséri az abszolutórium megszerzése után folytatott kutatóhelyi és témavezetői munkát is, szükség szerint tájékoztatást kér a témavezetőtől a doktori értekezés készülségi állapotáról.

Az oktatás hallgatói értékelése is a képzési programok általános értékelési rendszerének részét képezi: minden páros szemeszter lezárásakor a hallgatók kérdőívek segítségével értékelik az előadók teljesítményét, és az eredményeket és tapasztalatokat a kari önértékelések elkészítésénél hasznosítjuk. A doktori képzés infrastrukturális feltételeinek megteremtése a doktori iskola és az RTK közös feladata. A kar vállalta, hogy a Rendészettudományi Doktori Iskola önálló irodát tartson fenn, és teljes munkaidőben foglalkoztatott koordinátort alkalmazzon.

Összességében véve úgy látjuk: a kar felkészült a doktori iskola működtetésére, és ezáltal arra, hogy a rendészettudomány kiemelt intézményévé váljon – ehhez már csak a MAB jóváhagyására van szükség.

IRODALOMJEGYZÉK

Ferge Zsuzsa (2014): A büntető államtól a jóléti államon át a bosszúálló államig. In Borbíró Andrea – Inzelt Éva – Kerezi Klára – Lévay Miklós – Podoletz Léna (szerk.): *A büntetőhatalom korlátainak megtartása: a büntetés mint végső eszköz. Tanulmányok Gönczöl Katalin tiszteletére*. Budapest, Eötvös Kiadó.

Finszter Géza (2001): A rendőrségi gyakorlat és a tudományok kapcsolata. In: *Belügyi Szemle*, 49. évf. 10. sz. 16–30.

Finszter Géza (2014): A társadalomtudományok és a rendészet. In Gaál Gyula – Hautzinger Zoltán (szerk.): *Rendészettudományi gondolatok*. Budapest, MRTT.

Garland, David. (2001): *The Culture of Control: Crime and Social Order in Contemporary Society*. Oxford, Oxford University Press.

Katona Géza (2010): A kriminálpolitikai és a rendészettudományi fogalomrendszer analízise, az egységes fogalomhasználat megteremtése. In: *Rendészeti Szemle*, különszám, 12–39.

Krémer Ferenc – Molnár Katalin – Szakács Gábor – Valsicsák Imre (2010): A rendészeti foglalkozási kultúra átalakítása – stratégiai koncepció. In: *Rendészeti Szemle*, különszám, 269–306.

Lange, Hans-Jürgen (2002): Polizeiforschung, Polizeiwissenschaft oder Forschung zur Inneren Sicherheit? Über die Etablierung eines schwierigen Gegenstandes als Wissenschaftsdisziplin. In: *Polizei & Wissenschaft*, Heft 3.

Szabó András (2004): Helyet kér a rendészettudomány. Előterjesztés a IX. Osztály részére a rendészeti tudomány befogadására. In: *Magyar Rendészet*, 4. évf. 1. sz. 21–26.

Zedner, Lucia (2006): Liquid security: Managing the market for crime control. In: *Criminology & Criminal Justice*, 3.